

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

6 септември 2017 година *

„Обжалване — Член 102 ДФЕС — Злоупотреба с господстващо положение — Отстъпки за лоялност — Компетентност на Комисията — Регламент (ЕО) № 1/2003 — Член 19“

По дело C-413/14 P

с предмет жалба на основание член 56 от Статута на Съда на Европейския съюз, подадена на 26 август 2014 г.,

Intel Corporation Inc., установено в Уилмингтън (САЩ), за което се явяват D.M. Beard, QC, както и A. Parr и R. Mackenzie, solicitors,

жалбоподател,

като другите страни в производството са:

Европейска комисия, за която се явяват T. Christoforou, V. Di Bucci, M. Kellerbauer и N. Khan, в качеството на представители,

ответник в първоинстанционното производство,

Association for Competitive Technology Inc., установено във Вашингтон (САЩ), за което се явява J.-F. Bellis, avocat,

Union fédérale des consommateurs — Que choisir (UFC — Que choisir),

встъпили страни в първоинстанционното производство,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател, A. Tizzano, заместник-председател, R. Silva de Lapuerta, M. Pešič, J. L. da Cruz Vilaça (докладчик), E. Juhász, M. Berger, M. Vilaras и E. Regan, председатели на състави, A. Rosas, J. Malenovský, E. Levits, F. Biltgen, K. Jürimäe и C. Lycourgos, съдии,

генерален адвокат: N. Wahl,

секретар: L. Hewlett, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 21 юни 2016 г.,

* Език на производството: английски.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 20 октомври 2016 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 С жалбата си Intel Corporation Inc. (наричано по-нататък „Intel“) иска отмяна на решението на Общия съд на Европейския съюз от 12 юни 2014 г., Intel/Комисия (T-286/09, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“, EU:T:2014:547), с което Общият съд отхвърля жалбата му за отмяна на Решение C(2009) 3726 окончателен на Комисията от 13 май 2009 година относно производство по член 82 [ЕО] и член 54 от Споразумението за ЕИП (дело COMP/C-3/37.990 — Intel) (наричано по-нататък „спорното решение“).

Правна уредба

- 2 В съображение 25 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 [ЕО] и 82 [ЕО] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167), се пояснява:

„Разкриването на нарушения на правилата за защита на конкуренцията става все по-трудно и, с цел ефективно да се защити конкуренцията, е необходимо да се допълнят правомощията на Комисията за извършване на разследване. По-специално Комисията следва да разполага с правомощия да разпитва всички лица, за които е възможно да разполагат с полезна информация и да записва дадените обяснения. [...] Длъжностните лица, упълномощени от Комисията, следва също така да разполагат с правомощия да искат всякаква информация, която има отношение към предмета и целта на проверката“.

- 3 Съображение 32 от този регламент гласи:

„На съответните предприятия следва да се предостави правото да бъдат изслушани от Комисията, третите страни, чиито интереси биха били засегнати от решението, следва да получат възможността да внесат своите възражения предварително и решенията, които [се] вземат, следва да бъдат широко обявявани. При гарантиране на правото на защита на съответните предприятия, по-специално правото на достъп до материалите по случая, от съществено значение е да се защитават търговските тайни. Поверителността на информацията, обменена в мрежата, следва също така да се гарантира“.

- 4 Член 19 от Регламент № 1/2003 е озаглавен „Правомощие за снемане на обяснения“ и гласи:

„1. За да изпълни задълженията, възложени ѝ с настоящия регламент, Комисията може да снее обяснения от всички физически или юридически лица, които се съгласят да им бъдат снети обяснения с цел да събере информация, свързана с предмета на разследването.

2. Когато снемането на обясненията по параграф 1 се провежда в помещенията на предприятие, Комисията информира органа по конкуренция на държавата членка, на чиято територия се провежда снемането на обясненията. В случай че това бъде поискано от органа по конкуренция на тази държава членка, нейни длъжностни лица могат да окажат съдействие на длъжностните лица и другите придружаващи лица, упълномощени от Комисията да проведат снемането на обясненията“.

- 5 Член 3 от Регламент (ЕО) № 773/2004 на Комисията от 7 април 2004 година относно водените от Комисията производства съгласно членове 81 [ЕО] и 82 [ЕО] (ОВ L 123, 2004 г., стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 242) е озаглавен „Правомощие за снемане на показания“ и предвижда:

„1. Когато Комисията изслушва лице с негово съгласие в съответствие с член 19 от Регламент (ЕО) № 1/2003, още в началото на разговора тя посочва правните основания и целта на разговора, като припомня неговия добровolen характер. Тя информира изслушваното лице и за намерението си да направи запис на разговора.

2. Разговорът може да се провежда по всякакъв начин, включително по телефона или по електронен път.

3. Комисията може под всякаква форма да записва показанията на изслушваните лица. На изслушаното лице се предоставя копие от всеки запис за одобрение. При необходимост Комисията определя срок, в който изслушаното лице може да ѝ съобщи за евентуални поправки, които следва да бъдат направени в показанията“.

Обстоятелствата по спора и спорното решение

- 6 Intel е дружество, учредено по правото на САЩ, което се занимава с проектиране, разработване, производство и продажба на централни процесори (наричани по-нататък „CPU“), набори от специализирани чипове (чипсетове) и други полупроводникови компоненти, както и на платформни решения за обработване на данни и комуникационни устройства.
- 7 Разглежданият по това дело съответен пазар е пазарът на процесори, и конкретно CPU x86. Архитектурата x86 е стандарт, разработен от Intel за неговите CPU, и е съвместима с операционните системи Windows и Linux.
- 8 По официално оплакване, подадено на 18 октомври 2000 г. от Advanced Micro Devices Inc. (наричано по-нататък „AMD“) и допълнено на 26 ноември 2003 г., през май 2004 г. Комисията започва поредица от разследвания и през юли 2005 г. извършва проверки в няколко обекта на Intel, в частност в Германия, Испания, Италия и Обединеното кралство, както и в обектите на някои негови клиенти в Германия, Испания, Франция, Италия и Обединеното кралство.
- 9 На 26 юли 2007 г. Комисията връчва на Intel изложение на възраженията относно неговото поведение спрямо пет основни производители на оригинално оборудване в областта на информатиката (Original Equipment Manufacturers, наричани по-нататък „ОЕМ-производители“), а именно Dell Inc., Hewlett-Packard Company (HP), Acer Inc., NEC Corp. и International Business Machines Corp. (IBM). На 7 януари 2008 г. Intel изпраща своя отговор, а на 11 и 12 март 2008 г. е проведено устно изслушване.
- 10 На 17 юли 2008 г. Комисията връчва на Intel допълнително изложение на възраженията относно поведението му спрямо Media-Saturn-Holding GmbH (наричано по-нататък „MSH“), търговец на дребно на електронни устройства и най-големият европейски търговец на дребно на настолни компютри, както и спрямо Lenovo Group Ltd. (наричано по-нататък „Lenovo“), друг ОЕМ-производител. Това изложение включва нови доказателства за поведението на Intel спрямо някои от ОЕМ-производителите, споменати в изложението на възраженията от 26 юли 2007 г. Intel не отговаря на това изложение в определения срок.
- 11 В спорното решение Комисията описва два вида поведение от страна на Intel спрямо неговите търговски партньори, а именно условни отстъпки и т.нар. „голи ограничения“, прилагани с цел отстраняване на негов конкурент, и по-точно на AMD, от пазара на CPU x86. Първите са

отстъпки, предоставяни на четирима OEM-производители — конкретно Dell, Lenovo, HP и NEC, с условието те да купуват от Intel всички или почти всички свои CPU x86. Вторите се състоят в предлагането на плащания на OEM-производителите, за да забавят, отменят или ограничават пускането в продажба на някои продукти, оборудвани с CPU на AMD.

- 12 По тези съображения Комисията приема, че е налице единно продължено нарушение на член 102 ДФЕС и член 54 от Споразумението за Европейското икономическо пространство от 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53, стр. 4), извършвано между октомври 2002 г. и декември 2007 г., и съответно налага на Intel глоба в размер на 1,06 милиарда евро.

Производството пред Общия съд и обжалваното съдебно решение

- 13 С жалба, подадена в секретариата на Общия съд на 22 юли 2009 г., Intel иска отмяна на спорното решение, като посочва девет основания за това.
- 14 С молба, постъпила в секретариата на Общия съд на 2 ноември 2009 г., Association for Competitive Technology Inc. (наричано по-нататък „АСТ“) иска да встъпи в производството в подкрепа на исканията на Intel. Встъпването му е допуснато с решение от 7 юни 2010 г.
- 15 По първото изтъкнато основание за отмяна, свързано с хоризонталните въпроси относно правната преценка на Комисията, Intel оспорва разпределянето на доказателствената тежест и изисканата степен на доказване, правната квалификация на отстъпките и плащанията, отпуснати в замяна на изключителност при снабдяването, както и правната квалификация на плащанията, наречени от Комисията „голи ограничения“ и предоставяни на OEM-производителите, за да забавят, отменят или ограничават пускането в продажба на продукти, оборудвани с CPU на AMD.
- 16 В точка 79 от обжалваното съдебно решение Общият съд по същество приема, че предоставените на Dell, HP, NEC и Lenovo отстъпки са отстъпки за изключителност, доколкото са обвързани с условието клиентът да се снабдява от Intel изцяло или за значителна част от нуждите си от CPU x86. Освен това в точки 80—89 от обжалваното съдебно решение Общият съд посочва, че квалификацията на такива отстъпки като злоупотреба не зависи от анализ на обстоятелствата по конкретния случай с цел установяване на годността на отстъпките да ограничат конкуренцията.
- 17 За изчерпателност в точки 172—197 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че Комисията е доказала в правно изискуемата степен и въз основа на анализ на обстоятелствата по случая, че отстъпките и плащанията за изключителност, предоставяни от Intel на Dell, HP, NEC, Lenovo и MSH, са годни да ограничат конкуренцията.
- 18 По второто основание, във връзка с което се поддържа, че Комисията не е доказала териториалната си компетентност да прилага членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС по отношение на практиките спрямо Acer и Lenovo, най-напред в точка 244 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че за да се обоснове наличието на компетентност за Комисията от гледна точка на международното публично право, е достатъчно да се докажат квалифицираните последици от практиката или нейното прилагане в Европейския съюз. По-нататък в точка 296 от обжалваното съдебно решение той постановява, че съществените, предвидими и непосредствени последици, които поведението на Intel би могло да породии в рамките на Европейското икономическо пространство (ЕИП), позволяват да се обоснове наличието на компетентност за Комисията. Накрая за изчерпателност в точка 314 от обжалваното съдебно решение той приема, че компетентност за Комисията е налице и поради прилагането на съответното поведение на територията на Съюза и ЕИП.

- 19 По третото основание, свързано с процесуални нарушения от страна на Комисията, Intel в частност поддържа, че е нарушено правото му на защита поради липсата на протоколен запис от срещата с г-н D1, като твърди, че е щяло да може да използва някои от събраните на тази среща доказателства като оневиняващи доказателства. То също така поддържа, че Комисията неоснователно отказва да проведе второ изслушване и да му предаде някои документи на AMD, които е можело да бъдат от значение за защитата на Intel.
- 20 На първо място, в точка 618 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че въпросната среща не е формално снемане на обяснения по смисъла на член 19 от Регламент № 1/2003 и че Комисията не е била длъжна да снее такива обяснения. Оттук в същата точка той стига до извода, че член 3 от Регламент № 773/2004 не е приложим, поради което доводът за нарушение на предвидените в тази разпоредба процесуални правила е ирелевантен.
- 21 На второ място, в точки 621 и 622 от обжалваното съдебно решение Общият съд постановява, че макар да е нарушила принципа на добра администрация, като не е съставила документ с кратко изложение на обсъдените на срещата теми и посочване на имената на участниците, все пак Комисията е поправила този първоначален пропуск, като е предоставила на Intel неупотребявания вариант на вътрешна записка за тази среща.
- 22 Що се отнася до четвъртото основание — грешки в преценката на практиките по отношение на OEM-производителите и MSH, в точки 665, 894, 1032, 1221, 1371 и 1463 от обжалваното съдебно решение Общият съд изцяло отхвърля оплакванията на Intel във връзка с Dell, HP, NEC, Lenovo, Acer и MSH.
- 23 Що се отнася до петото основание, във връзка с което Intel оспорва наличието на обща стратегия за възпрепятстване на достъпа на AMD до най-значимите канали за продажба, в точки 1551 и 1552 от обжалваното съдебно решение Общият съд постановява, че по същество Комисията е доказала в правно изискуемата степен опитите за прикриване на антиконкурентния характер на практиките на Intel и прилагането на дългосрочна обща стратегия с цел възпрепятстване на достъпа на AMD до посочените канали за продажба.
- 24 Що се отнася до шестото основание, по което се твърди, че Комисията неправилно е приложила Насоките относно метода за определяне на глобите, налагани по силата на член 23, параграф 2, буква а) от Регламент № 1/2003 (ОВ С 210, 2006 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 4, стр. 264), в точка 1598 от обжалваното съдебно решение Общият съд в частност приема, че както принципът на правна сигурност, така и принципът на законоустановеност на престъплението и наказанието допускат Комисията да реши да приеме и приложи нови насоки за изчисляване на глобите дори когато нарушението е вече извършено. Освен това в същата точка Общият съд приема, че за целите на ефикасното прилагане на правилата за конкуренция е оправдано предприятието да бъде длъжно да се съобразява с възможна промяна на общата политика на Комисията за глобите в областта на конкуренцията както по отношение на метода на изчисляване, така и по отношение на размера на глобите.
- 25 По седмото основание — липса на умишлено или извършено поради небрежност нарушение на член 102 ДФЕС, в точки 1602 и 1603 от обжалваното съдебно решение Общият съд по същество постановява, че Intel не може да не е знаело, че поведението му е антиконкурентно, а възприетите в спорното решение доказателства са достатъчни, за да се докаже в правно изискуемата степен, че Intel е прилагало дългосрочна обща стратегия за възпрепятстване на достъпа на AMD до най-значимите от стратегическа гледна точка канали за продажба, като същевременно се е опитвало да прикрие антиконкурентния характер на своето поведение.
- 26 Що се отнася до осмото основание — непропорционалност на наложената глоба, в точки 1614—1616 от обжалваното съдебно решение Общият съд констатира, че предходната административна практика на Комисията не може да служи за правна уредба на глобите в

областта на конкуренцията и че при всички случаи изтъкнатите от Intel в този контекст нейни решения не са относими от гледна точка на принципа на равно третиране. Освен това, противно на твърденията на Intel, в точки 1627 и 1628 от обжалваното съдебно решение Общият съд припомня, че Комисията не е взела предвид конкретното въздействие на нарушението върху пазара, за да определи тежестта му.

- 27 Накрая, по деветото основание, което е изтъкнато в подкрепа на искането за намаляване на размера на глобата в пределите на правомощието на Общия съд за пълен съдебен контрол, в точка 1647 от обжалваното съдебно решение Общият съд в частност постановява, че нито едно от изложените от Intel оплаквания, доводи и правни и фактически обстоятелства не позволява да се заключи, че размерът на наложената му глоба е непропорционален. В същата точка Общият съд всъщност приема, че глобата е подходяща предвид обстоятелствата по случая, и подчертава, че тя е доста под горната граница от 10 %, предвидена в член 23, параграф 2 от Регламент № 1/2003.

Искания на страните пред Съда

- 28 Intel иска от Съда:

- да отмени изцяло или отчасти обжалваното съдебно решение,
- да отмени изцяло или отчасти спорното решение,
- да отмени или значително да намали наложената глоба,
- при условията на евентуалност, да върне делото на Общия съд, който да се произнесе в съответствие с решението на Съда,
- да осъди Комисията за заплати съдебните разноски във връзка с настоящото производство и с производството пред Общия съд.

- 29 Комисията иска от Съда:

- да отхвърли жалбата,
- да осъди Intel да заплати съдебните разноски.

- 30 АСТ иска от Съда:

- да уважи изцяло жалбата на Intel,
- да осъди Комисията да заплати направените от него съдебни разноски в производството по обжалване пред Съда и в първоинстанционното производство.

По жалбата

- 31 В подкрепа на жалбата си до Съда Intel изтъква шест основания. Като първо основание Intel твърди, че Общият съд допуска грешка при прилагането на правото, тъй като не преценява спорните отстъпки в контекста на всички релевантни обстоятелства. Като второ основание Intel сочи грешка на Общия съд при преценката на констатацията за наличието на нарушение през 2006 г. и 2007 г., конкретно що се отнася до преценката на пазарното покритие на спорните отстъпки през тези две години. Като трето основание Intel сочи грешка на Общия съд във

връзка с правната квалификация на отстъпките за изключителност, договорени от Intel с HP и Lenovo. По четвъртото основание Intel поддържа, че Общият съд неправилно приема, че с действията си по повод на разговора с г-н D1 Комисията не е допуснала съществено процесуално нарушение, засягащо правото му на защита. Петото посочено основание е неправилно прилагане от страна на Общия съд на критериите за компетентността на Комисията по отношение на споразуменията, сключени от Intel с Lenovo през 2006 г. и 2007 г. Накрая, шесто, Intel иска от Съда да отмени или значително да намали наложената му глоба на основание на принципа на пропорционалност и забраната за прилагане с обратна сила на Насоките относно метода за определяне на глобите, налагани по силата на член 23, параграф 2, буква а) от Регламент № 1/2003.

По петото основание — неправилно прилагане от страна на Общия съд на критериите за компетентността на Комисията по отношение на споразуменията, сключени от Intel с Lenovo през 2006 г. и 2007 г.

Доводи на страните

- 32 По петото основание, което следва да бъде разгледано на първо място, доколкото се отнася до въпроса за компетентността на Комисията, Intel най-напред изтъква, че Общият съд неправилно потвърждава компетентността на Комисията да прилага член 102 ДФЕС по отношение на споразуменията, сключени от Intel с китайското предприятие Lenovo през 2006 г. и 2007 г. Всъщност критерият за мястото на прилагане на антиконкурентните практики (наричан по-нататък „критерият „прилагане“) и критерият за квалифицираните последици от тези практики в Съюза (наричан по-нататък „критерият „квалифицирани последици“) не могли да послужат за обосноваване на компетентността на Комисията по настоящия случай.
- 33 Затова в точка 311 от обжалваното съдебно решение Общият съд неправилно постановил, че фактът на прилагането на тези споразумения може да се установи поради практики, засягащи прогнозите на клиентите за продажбите им на продукти на пазарите надолу по веригата в целия свят, включително в ЕИП. Това обстоятелство обаче не позволявало да се направи извод за компетентност на Комисията с оглед на критерия „прилагане“, тъй като спорното поведение не било прилагано в ЕИП и Intel не продавало свои продукти на Lenovo в ЕИП.
- 34 Освен това Общият съд допуснал грешка при прилагането на правото, като приел критерия „квалифицирани последици“, за да определи компетентността на Комисията. Според Intel единственият допустим съгласно съдебната практика критерий за компетентност е критерият „прилагане“.
- 35 По-нататък Intel поддържа, че дори да се приеме всъщност за приложим, критерият „квалифицирани последици“ в случая не сочи наличие на компетентност за Комисията. В това отношение то се позовава на точка 87 от решение от 27 февруари 2014 г., InnoLux/Комисия (T-91/11, EU:T:2014:92), в която Общият съд приел, че когато компонентите се продават най-напред на независими купувачи извън ЕИП, връзката между вътрешния пазар и нарушението е твърде слаба. Оттук Intel стига до извода, че не е можело да се предвиди, че споразуменията с Lenovo относно предназначенията за доставка в Китай CPU биха имали непосредствени и съществени последици в ЕИП. Освен това, дори да може наличието на косвени последици да е достатъчно за възникването на компетентност, споразуменията от 2006 г. и 2007 г. с Lenovo не може да са имали съществени последици на територията на ЕИП.
- 36 Освен това според Intel Общият съд неправомерно обръща тежестта на доказване, като в точка 289 от обжалваното съдебно решение приема, че Intel е трябвало да докаже, че всички планирани продажби са се отнасяли до намиращи се извън ЕИП части от региона Европа, Близък изток и Африка.

- 37 Накрая, Intel подчертава, че подходът на Комисията би довел до спорове за компетентност с други органи за защита на конкуренцията и би създал реална опасност от двойно наказване.
- 38 АСТ по същество споделя доводите на Intel. То в частност поддържа, че съгласно текста на член 102 ДФЕС и съдебната практика, произтичаща от решение от 27 септември 1988 г., *Ahlström Osakeyhtiö* и др./Комисия (89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 и 125/85—129/85, EU:C:1988:447), трябва да се докаже, че съответното поведение ограничава конкуренцията в рамките на общия пазар.
- 39 Комисията смята, че петото посочено основание не е налице.

Съображения на Съда

- 40 В точка 244 от обжалваното съдебно решение Общият съд постановява, че компетентността на Комисията да констатира и санкционира определен тип поведение извън Съюза въз основа на правилата на международното публично право, може да се установи или по критерия „прилагане“, или по критерия „квалифицирани последици“, а след това преценява наличието на компетентност за Комисията по настоящото дело от гледна точка на критерия „квалифицирани последици“ и после субсидиарно от гледна точка на критерия „прилагане“.
- 41 В този контекст следва да се прецени, на първо място, доводът на Intel и АСТ, че Общият съд неправилно приема, че критерият „квалифицирани последици“ може да послужи за обосноваване на компетентността на Комисията.
- 42 В това отношение следва да се припомни, както генералният адвокат в точка 288 от заключението си, че правилата на Съюза в областта на конкуренцията, закрепени в членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС, целят преустановяване на колективното и едностранното поведение на предприятията, което води до ограничаване на конкуренцията в рамките на вътрешния пазар. Всъщност, докато член 101 ДФЕС забранява споразуменията и практиките, които имат за цел или резултат предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията „в рамките на вътрешния пазар“, член 102 ДФЕС забранява злоупотребата с господстващо положение „в рамките на вътрешния пазар или в съществена част от него“.
- 43 Така във връзка с прилагането на член 101 ДФЕС е постановено, че ако участващото в споразумението предприятие се намира в трета държава, този факт не е пречка за прилагането на посочената разпоредба, при положение че последиците от споразумението настъпват в рамките на вътрешния пазар (решение от 25 ноември 1971 г., *Béguelin Import*, 22/71, EU:C:1971:113, т. 11).
- 44 Освен това следва да се припомни, че за да обоснове използването на критерия „прилагане“, Съдът е подчертавал, че да се постави приложимостта на установените от конкурентното право забрани в зависимост от мястото на образуване на картела, очевидно би означавало да се предостави на предприятията лесен способ за отклоняване от тези забрани (вж. по аналогия решение от 27 септември 1988 г., *Ahlström Osakeyhtiö* и др./Комисия, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 и 125/85—129/85, EU:C:1988:447, т. 16).
- 45 Критерият „квалифицирани последици“ обаче има същата цел, а именно да се преустанови поведението, което наистина не е осъществено на територията на Съюза, но има антиконкурентни последици, които биха могли да се усетят на пазара в Съюза.
- 46 Ето защо Intel, подпомагано от АСТ, неправилно поддържа, че критерият „квалифицирани последици“ не може да послужи за обосноваване на компетентността на Комисията.

- 47 Следователно този довод трябва да се отхвърли като неоснователен.
- 48 На второ място, следва да се прецени евентуалният довод на Intel, че дори критерият „квалифицирани последици“ да е приложим в случая, Общият съд неправилно приема, че споразуменията, сключени с Lenovo през 2006 г. и 2007 г., са пораждали предвидими, непосредствени и съществени последици в ЕИП. В това отношение Intel слага ударението върху ограничения според него брой на съответните продукти.
- 49 Следва най-напред да се отбележи, че както постановява Общият съд в точки 233 и 258 от обжалваното съдебно решение, критерият „квалифицирани последици“ позволява да се обоснове прилагането на правото на Съюза в областта на конкуренцията от гледна точка на международното публично право, когато може да се предвиди, че съответното поведение би имало непосредствени и съществени последици в Съюза.
- 50 Следва също така да се подчертае, подобно на Общия съд в точки 268 и 280 от обжалваното съдебно решение, че дали Комисията има необходимата компетентност да прилага правото на Съюза в областта на конкуренцията във всеки отделен случай, следва да се определя с оглед на цялостното поведение на съответното предприятие или предприятия.
- 51 По-нататък, доколкото Intel се оплаква, че Общият съд приема за възможно да се предвиди, че споразуменията с Lenovo относно предназначенията за доставка в Китай CPU имат непосредствени последици в ЕИП, следва да се отбележи, от една страна, че в точки 251, 252 и 257 от обжалваното съдебно решение Общият съд правилно постановява, че за да е изпълнено изискването за предвидимост, е достатъчно да се вземат предвид вероятните последици на съответното поведение за конкуренцията.
- 52 От друга страна, доколкото в точка 255 от обжалваното съдебно решение Общият съд по същество констатира, че поведението на Intel спрямо Lenovo е част от обща стратегия, чиято цел е на пазара, включително в ЕИП, да не може да се намери нито един преносим компютър на Lenovo, оборудван с CPU на AMD, Общият съд не допуска грешка при прилагането на правото, когато в точка 277 от обжалваното съдебно решение приема, че поведението на Intel би могло да има непосредствени последици в ЕИП.
- 53 Следователно този довод трябва да се отхвърли като неоснователен.
- 54 Накрая, Intel твърди, че Общият съд неправилно приема, че споразуменията с Lenovo относно предназначенията за доставка в Китай CPU са могли да имат съществени последици на пазара в ЕИП, въпреки че всъщност последиците от тези споразумения били пренебрежими.
- 55 В това отношение е достатъчно да се отбележи, че Общият съд постановява, че поведението на Intel спрямо Lenovo е част от обща стратегия за възпрепятстване на достъпа на AMD до най-значимите канали за продажба на пазара, което впрочем Intel не оспорва в жалбата си до Съда.
- 56 Затова предвид съображенията в точка 50 от настоящото решение Общият съд не допуска грешка при прилагането на правото, когато постановява, че при наличието на стратегия като разработената от Intel следва да се вземе предвид цялостното поведение на предприятието, за да се прецени съществени ли са последиците му за пазара в Съюза и ЕИП.
- 57 Както подчертава Комисията, всеки друг подход би довел до изкуствено разделяне на цялостното антиконкурентно поведение, годно да засегне структурата на пазара в ЕИП, на поредица от отделни действия, които има опасност да останат извън компетентността на Съюза.

- 58 Следователно доводът, упоменат в точка 54 от настоящото решение, трябва да бъде отхвърлен като неоснователен.
- 59 На трето място, що се отнася до довода на Intel, че в точка 289 от обжалваното съдебно решение Общият съд неправомерно обърнал тежестта на доказване, достатъчно е да се констатира, че този довод се опира на грешно тълкуване на обжалваното съдебно решение. Всъщност, както следва от точки 286—289 от обжалваното съдебно решение, по отношение на отлагането на пускането на някои компютри на пазара в световен мащаб Общият съд констатира, че видно от доказателствата, с които разполага, е било планирано тези компютри да се продават в региона Европа, Близък изток и Африка, много голяма част от който е ЕИП, а това е достатъчно, за да се констатират най-малкото потенциални последици в ЕИП.
- 60 В този контекст Общият съд наистина споменава липсата на конкретни данни, въз основа на които би могло да се допусне, че всички планирани продажби биха се отнасяли до частите на този регион извън ЕИП. Тази констатация обаче трябва да се разбира в светлината на точки 287 и 288 от обжалваното съдебно решение, видно от които Общият съд приема, че изложеното в съдебното заседание твърдение, че е възможно всички тези компютри да са били предназначени за зони извън ЕИП, е просто спекулация на Intel, неподкрепена от него с никакви доводи.
- 61 Ето защо този довод е неоснователен.
- 62 На четвърто и последно място, що се отнася до доводите на Intel във връзка с използването от Общия съд на критерия „прилагане“, достатъчно е да се отбележи, че в точка 297 от обжалваното съдебно решение Общият съд посочва, че разглежда този критерий за изчерпателност.
- 63 Оплаквания по отношение на изложени за изчерпателност мотиви на обжалваното съдебно решение обаче не са годни да доведат до отмяната на решението (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2011 г., Франция/People’s Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, т. 79 и цитираната съдебна практика).
- 64 Ето защо тези доводи трябва да се отхвърлят като безпредметни.
- 65 От изложеното по-горе следва, че твърденията по петото основание трябва изцяло да се отхвърлят.

По четвъртото основание — съществено процесуално нарушение, засягащо правото на защита на Intel

Доводи на страните

- 66 Четвъртото основание, което следва да се разгледа на второ място, доколкото се отнася до административното производство пред Комисията, се отнася до процесуалното третиране на разговора на Комисията с г-н D1. Твърденията по това основание се разделят на три части.
- 67 На първо място, Intel твърди, че Общият съд допуска грешка при прилагането на правото, когато в точка 612 от обжалваното съдебно решение приема, че Комисията не е действала в нарушение на член 19 от Регламент № 1/2003 във връзка с член 3 от Регламент № 773/2004.

- 68 От една страна, по този начин в точка 614 от обжалваното съдебно решение Общият съд въвел изкуствено разграничение между формални и неформални разговори. Като се позовава на решението на Европейския омбудсман от 14 юли 2009 г., Intel поддържа, че всяка среща с трето лице за събиране на информация във връзка с предмета на дадено разследване представлява снемане на обяснения по смисъла на член 19 и следователно трябва да се записва.
- 69 От друга страна, при условията на евентуалност — ако се приеме, че Регламент № 1/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че съществува и категория на неформалните разговори, каквито не е необходимо да се записват, Intel поддържа, че разговорът с г-н D1 не е от тази категория, поради което Комисията е била длъжна да запише съдържанието му, тъй като този продължил пет часа разговор съдържал информация, която е от голямо значение и е обективно свързана с предмета на разследването.
- 70 На второ място, Intel твърди, че Общият съд неправилно приема, че процесуалният порок, произтичащ от нарушението на член 19 от Регламент № 1/2003 във връзка с член 3 от Регламент № 773/2004, е можело да бъде поправен с изпращането до Intel на неуповителния вариант на записка, съдържаща тематичните точки за основните части на разговора, но без резюме на съдържанието на показанията на г-н D1. В това отношение Intel изтъква, че въпросната записка съдържа не кратко изложение на обсъдените теми, противно на приетото от Общия съд в точка 622 от обжалваното съдебно решение, а просто списък на обсъдените в разговора теми.
- 71 Освен това Intel подчертава, че доводът на Комисията в писмения ѝ отговор, че късното изпращане на записката отстранило нарушението на правото му на защита, не може да се съвмести с факта, че в записката изобщо не било изложено съдържанието на показанията на г-н D1, нито с признанието на Комисията, че тази записка не е изготвена с цел точно или изчерпателно възпроизвеждане на съдържанието на въпросната среща.
- 72 На трето място, Intel смята, че Общият съд допуска грешка при прилагането на правото, като не прилага критерия, установен в решение от 25 октомври 2011 г., Solvay/Комисия (C-109/10 P, EU:C:2011:686). Когато в точка 630 от обжалваното съдебно решение приел, че Intel е можело в достатъчна от правна гледна точка степен да възстанови съдържанието на въпросния разговор, въпреки че не е присъствало на него, Общият съд на практика изискал от него да докаже съдържанието на доказателства, които никога не са му били съобщавани.
- 73 АСТ споделя доводите на Intel по четвъртото основание и в частност подчертава, че не е изключено изразеното от г-н D1 становище да е можело да бъде от полза за защитата на Intel, доколкото г-н D1 представя някои оневиняващи доказателства в производството пред US Federal Trade Commission (Федерална търговска комисия на САЩ) през 2003 г.
- 74 Комисията смята, че твърденията по четвъртото основание са безпредметни, но освен това поддържа, на първо място, че решението на Европейския омбудсман, на което се позовава Intel, не може да бъде изтъквано с цел да се докаже грешка при прилагането на правото, доколкото Intel не оспорва точка 617 от обжалваното съдебно решение, съгласно която въпросната среща не е имала за цел да се съберат доказателства под формата на приподписан протокол или на показания по реда на член 19 от Регламент № 1/2003. Комисията добавя, че в точки 614—616 от обжалваното съдебно решение Общият съд приравнява естеството на информацията, събирана по реда на член 19 от този регламент, на естеството на информацията по член 18 от Регламента, а след това приема, че тази среща не е представлявала снемане на обяснения по смисъла на член 19.
- 75 На второ място, Комисията изтъква, че изпращането на вътрешната записка е поправило в достатъчна степен соченото процесуално нарушение. Тя добавя, че отсъствието на Intel от въпросния разговор не доказва наличието на грешка в извода в точка 631 от обжалваното съдебно решение, че съответното доказателство е можело да бъде възстановено. Всъщност Intel

оборва собствените си доводи от първоинстанционното производство, с които е поддържало, че показанията на г-н D1 може да се възстановят, най-малкото за да констатира, че тези показания непременно биха били оневиняващи.

- 76 На трето място, Комисията посочва, че обстоятелствата по случая се различават от обстоятелствата по делото, по което е постановено решение от 25 октомври 2011 г., Solvay/Комисия (C-109/10 P, EU:C:2011:686) и по което нарушението на правото на защита е било изтъкнато във връзка с констатацията за господстващо положение на Solvay SA на съответния пазар, констатация, която е била основана на оборима презумпция.
- 77 Комисията също така смята, че Общият съд не допуска грешка при прилагането на правото, когато прилага съдебната практика, произтичаща от решение от 25 октомври 2011 г., Solvay/Комисия (C-109/10 P, EU:C:2011:686), по отношение на обстоятелствата по настоящия случай, за да заключи, че не е налице нарушение на правото на защита.
- 78 Доколкото в точка 582 от обжалваното съдебно решение е прието, че показанията на Dell, в които то отрича наличието на отстъпки за изключителност, не могат да се кредитират предвид останалите представени доказателства, Комисията смята, че и пълното изложение на най-категоричното отричащо изявление на г-н D1 е нямало да бъде от никаква полза за Intel.

Съображения на Съда

- 79 Най-напред Комисията изтъква, че твърденията по четвъртото основание са безпредметни, доколкото не се оспорва изводът в обжалваното съдебно решение, че Intel е предоставяло отстъпки за изключителност на Dell.
- 80 Този довод обаче трябва да бъде отхвърлен, тъй като на това основание жалбоподателят иска конкретно, от една страна, намаляване на размера на наложената му глоба и от друга, отмяна на спорното решение в частта относно Dell, като изтъква, че като не е записала разговора с г-н D1, Комисията го е лишила от доказателства и така е нарушила правото му на защита.
- 81 Ето защо трябва да се прецени основателността на твърденията по посоченото основание.
- 82 С тези твърдения Intel се оплаква в частност от това, че Общият съд допуска грешка при прилагането на правото, когато в точка 612 от обжалваното съдебно решение приема, че Комисията не е действала в нарушение на член 19 от Регламент № 1/2003 във връзка с член 3 от Регламент № 773/2004.
- 83 В това отношение следва в началото да се отбележи, подобно на Общия съд в точка 621 от обжалваното съдебно решение, че видно в частност от вътрешната записка на Комисията относно разговора с г-н D1, темите, обсъдени на продължилата над пет часа среща с това лице, се отнасят до въпроси, които имат обективна връзка с предмета на разследването. Освен това г-н D1 е сред най-високопоставените членове на ръководството на най-големия клиент на Intel и съгласно неоспорените в това отношение твърдения на Intel е отговарял за отношенията между неговото предприятие и Intel. Оттук следва, че разговорът на Комисията с г-н D1 е имал за цел да се събере информация, свързана с предмета на разследването спрямо Intel по смисъла на член 19, параграф 1 от Регламент № 1/2003, което впрочем Комисията и не оспорва.
- 84 На първо място, що се отнася до оспореното разграничение между формални и неформални разговори, установено от Общия съд в точка 614 от обжалваното съдебно решение, видно от самия текст на член 19, параграф 1 от Регламент № 1/2003, същият се прилага при всяко снемане на обяснения с цел да се събере информация, свързана с предмета на разследването.

- 85 В това отношение в съображение 25 от Регламент № 1/2003 се пояснява, че Регламентът цели да допълни правомощията на Комисията за извършване на разследвания, като я овласти в частност да разпитва всички лица, които може да разполагат с полезна информация, и да записва дадените обяснения.
- 86 В този смисъл член 19, параграф 1 от Регламент № 1/2003 е правното основание на правомощието на Комисията да провежда разговори с лица в хода на разследването, както потвърждават и документите от подготвителните работи по този регламент (вж. предложение за Регламент на Съвета относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 [ЕО] и за изменение на регламенти (ЕИО) № 1017/68, (ЕИО) № 2988/74, (ЕИО) № 4056/86 и (ЕИО) № 3975/87 (СОМ(2000) 582 окончателен, ОВ С 365Е, 2000 г., стр. 284).
- 87 Нищо в текста на разпоредбата или в нейната цел не позволява да се заключи, че волята на законодателя е била да въведе разграничение между две категории разговори, свързани с предмета на разследването, или да изключи някои разговори от обхвата на тази разпоредба.
- 88 Ето защо в точки 614—618 от обжалваното съдебно решение Общият съд неправилно приема, че сред разговорите, провеждани от Комисията в рамките на разследванията, трябва да се разграничават формалните разговори, за които се прилагат разпоредбите на член 19, параграф 1 от Регламент № 1/2003 във връзка с член 3 от Регламент № 773/2004, и неформалните разговори, които са извън обхвата на тези разпоредби.
- 89 На второ място, доколкото Intel поддържа, че Комисията е длъжна да записва всички разговори, провеждани на основание член 19, параграф 1 от Регламент № 1/2003, следва най-напред да се отбележи, че член 3, параграф 1 от Регламент № 773/2004, който гласи, че Комисията „информира изслушваното лице и за намерението си да направи запис на разговора“, трябва да се разбира не в смисъл, че записването на разговора е факултативно, а в смисъл, че Комисията е длъжна да предупреди съответното лице за предвиденото записване на разговора.
- 90 По-нататък, член 3, параграф 3 от Регламент № 773/2003, в който се пояснява, че „Комисията може под всякаква форма да записва показанията на изслушваните лица“, означава, както правилно постановява Общият съд в точка 617 от обжалваното съдебно решение, че ако със съгласието на изслушваното лице Комисията реши да снесе обясненията му по реда на член 19, параграф 1 от Регламент № 1/2003, тя е длъжна да запише този разговор изцяло, като ѝ е оставен избор да прецени под каква форма да го запише.
- 91 Оттук следва, че Комисията носи задължение да записва в избрана от нея форма всички разговори, които провежда по реда на член 19 от Регламент № 1/2003 с цел събиране на информация, свързана с предмета на нейното разследване.
- 92 Що се отнася до въпроса дали в точка 622 от обжалваното съдебно решение Общият съд правилно постановява, че с предоставянето на Intel на нероверителния вариант на вътрешна записка, изготвена от Комисията във връзка със срещата с г-н D1, е отстранен пропускът, свързан с липсата на запис от проведения на тази среща разговор, следва да се отбележи, че наистина, както отбелязва Общият съд в точки 635 и 636 от обжалваното съдебно решение, тази вътрешна записка съдържа кратко изложение на обсъдените в спорния разговор теми, но за сметка на това тя не съдържа никакви данни за съдържанието на обсъжданията по време на разговора, и в частност за естеството на сведенията, които г-н D1 предоставя в хода на разговора по упоменатите в записката теми. При тези условия Общият съд неправилно приема, че с изпращането на тази вътрешна записка до Intel в хода на административното производство е поправен първоначално допуснатият в производството пропуск да бъде записан въпросният разговор.

- 93 От изложените съображения следва, че Общият съд допуска грешка при прилагането на правото, първо, когато за разговорите във връзка с предмета на разследването на Комисията установява разграничение между формални разговори, за които се прилагат разпоредбите на член 19, параграф 1 от Регламент № 1/2003 във връзка с член 3 от Регламент № 773/2004, и неформални разговори, които са извън обхвата на тези разпоредби, второ, когато приема, че срещата на служителите на Комисията и г-н D1, въпреки че се отнася до такова разследване на Комисията, не попада в обхвата на тези разпоредби, тъй като не е формален разговор, и трето, когато субсидиарно приема, че с предоставянето на Intel в хода на административното производство на неуповителен вариант на вътрешната записка, изготвена от Комисията във връзка с тази среща, е поправен пропускът да се запише срещата.
- 94 Въпреки това, ако мотивите на решение на Общия съд разкриват нарушение на правото на Съюза, но неговият диспозитив е обоснован по други правни съображения, такова нарушение не може да доведе до отмяната на това решение и в такъв случай следва да се извърши замяна на мотиви (решение от 9 юни 2011 г., *Comitato „Venezia vuole vivere“* и др./Комисия, C-71/09 P, C-73/09 P и C-76/09 P, EU:C:2011:368, т. 118 и цитираната съдебната практика).
- 95 В случая следва да се посочи, че в точка 611 от обжалваното съдебно решение Общият съд подчертава, че между страните е безспорно, че Комисията не е използвала в спорното решение информацията от разговора с г-н D1, за да обоснове извода си за нарушение от страна на Intel.
- 96 Наред с това, доколкото Intel изтъква, че г-н D1 е предоставил на Комисията оневиняващи го доказателства, които тя е трябвало да запише в подходящ протокол и да даде достъп до него на Intel, следва да се припомни, че що се отнася до несъобщаването на евентуално оневиняващ документ, съответното предприятие носи тежестта да докаже, че неоповестяването му е могло да повлияе в негов ущърб на развитието на производството и на съдържанието на решението на Комисията (вж. в този смисъл решение от 1 юли 2010 г., *Knauf Gips/Комисия*, C-407/08 P, EU:C:2010:389, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 97 Така предприятието трябва да докаже, че е щяло да може да използва оневиняващия документ в своя защита, в смисъл че ако бе имало възможност да се позове на него в административното производство, е щяло да може да изтъкне доказателства, които не се съвместяват с изводите, направени от Комисията на този етап, и следователно е щяло да може да повлияе — независимо по какъв начин — върху преценката на Комисията в решението ѝ (вж. в този смисъл решение от 1 юли 2010 г., *Knauf Gips/Комисия*, C-407/08 P, EU:C:2010:389, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 98 Оттук следва, че съответното предприятие трябва да докаже, от една страна, че не е имало достъп до някои оневиняващи го доказателства и от друга, че е щяло да може да ги използва в своя защита (вж. в този смисъл решение от 1 юли 2010 г., *Knauf Gips/Комисия*, C-407/08 P, EU:C:2010:389, т. 24).
- 99 В случая обаче от подробния анализ на Общия съд в точки 629—659 от обжалваното съдебно решение следва, че в хода на административното производство Intel получава не само неуповителния вариант на вътрешната записка, изготвена от Комисията във връзка с разговора с г-н D1, но и с „допълнителен документ“, съдържащ писмените отговори на Dell по въпросите, зададени устно на г-н D1 по време на този разговор.
- 100 Освен това, както е посочено в точки 44—49 и 628 от обжалваното съдебно решение, в производството пред Общия съд Intel получава възможност да изложи становище в светлината на уповителния вариант на вътрешната записка, съдържащ данни за съдържанието на обсъжданията, но въпреки това не посочва нито едно обстоятелство, което да дава основание да се предположи, че в хода на разговора Комисията не е записала оневиняващи го

доказателства, които е можело да бъдат от полза за защитата му, доколкото биха могли да поставят в нова светлина преките писмени доказателства, въз основа на които в спорното решение е установена условността на разглежданите практики.

- 101 По-конкретно, както подчертава Комисията, Intel не се възползва от възможността да поиска г-н D1 да бъде призован пред Общия съд, възможност, с която то разполага съгласно членове 68—76 от Процедурния правилник на Общия съд в приложимата му към датата на обжалваното съдебно решение редакция. Intel и не доказва пред Общия съд да е опитвало да се свърже с г-н D1, за да получи от него потвърждение, че по време на проведения с него разговор е съобщил оневиняващи доказателства, които е можело да бъдат от полза за защитата на Intel.
- 102 При тези условия допуснатите в обжалваното съдебно решение грешки при прилагането на правото, констатирани в точка 93 от настоящото решение, не обезсилват извода в точка 625 от обжалваното съдебно решение, че в административното производство не е допуснато нарушение на правото на защита на Intel, годно да доведе до отмяната на спорното решение (вж. в този смисъл решение от 18 юли 2013 г., Комисия и др./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P и C-595/10 P, EU:C:2013:518, т. 164).
- 103 Ето защо в първата и втората си част твърденията по четвъртото основание трябва да бъдат отхвърлени като безпредметни (вж. в този смисъл решение от 12 февруари 2015 г., Комисия/IPK International, C-336/13 P, EU:C:2015:83, т. 66).
- 104 Доколкото третата част от твърденията по четвъртото основание се отнасят до прилагането към настоящия случай на решение от 25 октомври 2011 г., Solvay/Комисия (C-109/10 P, EU:C:2011:686), следва да се констатира, че Общият съд се произнася по този въпрос в изложените си за изчерпателност съображения относно последиците от хипотетично процесуално нарушение за спорното решение.
- 105 Оплаквания по отношение на изложени за изчерпателност мотиви на решението на Общия съд обаче не са годни да доведат до отмяната на решението и следователно са безпредметни (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2011 г., Франция/People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, т. 79 и цитираната съдебна практика).
- 106 Ето защо в третата си част твърденията по четвъртото основание трябва да бъдат отхвърлени като безпредметни.
- 107 Оттук следва, че твърденията по четвъртото основание трябва изцяло да се отхвърлят.

По първото основание — грешка при прилагането на правото поради липсата на преценка на спорните отстъпки в контекста на всички релевантни обстоятелства

Доводи на страните

- 108 Твърденията по първото основание, което следва да бъде разгледано на трето място, доколкото се отнася до констатацията за наличие на злоупотреба с господстващо положение по смисъла на член 102 ДФЕС, се разделят на три части.
- 109 С първата част от твърденията си по първото основание Intel поддържа, че отстъпките за лоялност могат да се квалифицират като злоупотреба само след преценка на всички релевантни обстоятелства с цел да се определи дали отстъпките биха могли да ограничат конкуренцията. Intel се позовава в частност на точки 70 и 71 от решение от 19 април 2012 г., Tomra Systems и

др./Комисия (C-549/10 P, EU:C:2012:221), от които заключава, че анализ на всички обстоятелства се изисква без разлика при отстъпките за изключителност и при останалите отстъпки, които имат за последица пораждаването на лоялност.

- 110 Intel добавя, че нито текстът, нито структурата на член 102 ДФЕС сочат, че някои видове поведение по естеството си са антиконкурентни, ако са възприети от предприятие с господстващо положение.
- 111 Intel поддържа, че за целите на констатирането на злоупотреба с господстващо положение по смисъла на член 102 ДФЕС постоянната практика на Съда изисква да се преценят всички обстоятелства, в това число размерът на съответните отстъпки, продължителността им, съответните пазарни дялове, нуждите на клиентите и годността на отстъпките да отстранят също толкова ефективен конкурент (критерият „as efficient competitor“, наричан по-нататък „критерият АЕС“), за да се установи, че тези отстъпки биха могли да ограничат конкуренцията и съответно да представляват злоупотреба с господстващо положение по смисъла на член 102 ДФЕС.
- 112 Освен това констатацията на Общия съд в точка 94 от обжалваното съдебно решение, че предприятието с господстващо положение би могло да докаже, че поведението му е обективно обосновано, била невярна, тъй като в точка 89 от решението си Общият съд приемал, че благоприятните последици от подобно поведение не бива да се вземат предвид. Също така, позицията на Комисията водела до обръщане на тежестта на доказване, тъй като Intel трябвало да обосновава поведението си още преди Комисията да е доказала, че то би могло да ограничи конкуренцията.
- 113 С втората част от твърденията си по първото основание Intel се оплаква, че Общият съд не е оценил вероятността от ограничаване на конкуренцията. Всъщност фактът, че в обжалваното съдебно решение спорните отстъпки се квалифицират или разглеждат като отстъпки за изключителност, не трябвало да изключва преценката на годността им да ограничат конкуренцията.
- 114 С третата част от твърденията си по първото основание Intel изтъква, че анализът на Общия съд в точки 172—197 от обжалваното съдебно решение, който се отнася до годността на отстъпките да ограничат конкуренцията и който цели да се установи, че разглежданото поведение спрямо получателите на отстъпките би могло да ограничи конкуренцията, е недостатъчен и не отстранява посочените по-горе грешки при прилагането на правото.
- 115 Общият съд неправилно оставил без внимание важни обстоятелства като недостатъчното пазарно покритие на спорните отстъпки, малката продължителност на спорните практики, липсата на затваряне и бърз спад на цените, както и предварителния анализ за също толкова ефективния конкурент.
- 116 Що се отнася до пазарното покритие на спорните отстъпки, Общият съд неправилно приел, че пазарният дял, засегнат от спорното поведение, е значителен. Разглежданата степен на покритие, средно 14 %, не можела да се сравнява със затварянето на 39 % от съответния пазар, констатирано по делото, по което е постановено решение от 19 април 2012 г., Tomra Systems и др./Комисия (C-549/10 P, EU:C:2012:221), и на 40 % от съответния пазар, констатирано по делото, по което е постановено решение от 23 октомври 2003 г., Van den Bergh Foods/Комисия (T-65/98, EU:T:2003:281). В това отношение Intel оспорва довода на Комисията, че пазарното покритие на спорните практики е ирелевантно, тъй като се отнася само до конкретните последици. Intel възразява, че наличието на съществено пазарно покритие е необходима предпоставка за констатирането на злоупотреба.

- 117 Що се отнася до продължителността на спорните практики, Intel смята, че краткосрочните споразумения не пораждат реални или потенциални вредоносни последици. Intel добавя, че за да приеме в точка 113 от обжалваното съдебно решение, че споразуменията не са били краткосрочни, Общият съд съобразява не срока на действие на всяко споразумение поотделно, а съвкупност от множество споразумения, в резултат от което не взема предвид факта, че клиентите на Intel са могли често да се отказват от техните споразумения. В това отношение Intel оспорва твърдението на Комисията, че OEM-клиентите не могли да се откажат от сключените с него споразумения въпреки малкия им срок на действие. Неоспореният факт, че Dell сменя доставчика си и избира AMD, въпреки че отстъпките на Intel са били на най-високия си размер, доказвал наличието на реална възможност за смяна.
- 118 Що се отнася до липсата на затваряне в резултат от спорните отстъпки, Intel смята, че Общият съд не взема предвид ограниченията в производствените възможности на AMD, поради които то не можело да отговаря на търсенето на CPU, което пък било причината през съответните периоди Dell и Lenovo да се снабдяват изключително от Intel.
- 119 Що се отнася до релевантността на критерия АЕС, Общият съд допуснал грешка при прилагането на правото, като не счел анализа на Комисията в спорното решение за релевантен и за част от въпросите, по които той трябва да упражни контрол, за да се съобрази с Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. Според Intel въпросът не е дали Комисията е била длъжна да прилага този критерий. След като го е приложила обаче, надлежно преценените резултати от това трябвало да бъдат взети предвид като част от всички релевантни обстоятелства за доказването на наличието на вероятност от ограничаване на конкуренцията.
- 120 АСТ по същество се присъединява към становището на Intel.
- 121 Комисията смята, че твърденията по първото основание се опират на недоказаното допускане, че отстъпките за изключителност са просто вид ценова практика. Затова Съдът не следвало да разглежда тези твърдения.
- 122 При условията на евентуалност Комисията изтъква, че отстъпките за изключителност имат антиконкурентни характеристики, така че в общия случай е безполезно да се доказва годността им да ограничат конкуренцията. Така тези отстъпки имали възпиращ ефект, дължащ се на възможността предприятието клиент да изгуби отстъпките на безспорната част от пазара. Оттук следвало, че в общия случай те ограничават свободата на клиентите да избират източниците си на снабдяване в зависимост от най-изгодната оферта.
- 123 Освен това Intel тълкувало погрешно точки 70 и 71 от решение от 19 април 2012 г., Tomra Systems и др./Комисия (C-549/10 P, EU:C:2012:221), когато твърдяло, че тези точки се отнасят до отстъпките за изключителност.
- 124 Комисията смята, че посоченият на второ място довод на Intel е недопустим, доколкото не се отнася до грешка при прилагането на правото.
- 125 При всички случаи този довод бил безпредметен, тъй като в точки 172—197 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че поведението на Intel е било годно да ограничи конкуренцията.
- 126 При условията на евентуалност Комисията добавя, че правният критерий, произтичащ от съдебната практика относно ценовите практики и агресивното ценообразуване, не се прилага по отношение на отстъпките за изключителност. В това отношение тя пояснява, че в решение от 19 април 2012 г., Tomra Systems и др./Комисия (C-549/10 P, EU:C:2012:221) Съдът е можел да приложи към схемите за отстъпки правния критерий за преценка на наличието на злоупотреба

чрез ценови практики, но вместо това изрично е потвърдил, че всяко предприятие с господстващо положение злоупотребява с положението си, когато използва такава схема за отстъпки.

- 127 Накрая Комисията посочва, че не е необходимо Съдът да разглежда доводите на Intel относно точки 172—197 от обжалваното съдебно решение, тъй като те съдържат изложени за изчерпателност съображения на Общия съд по въпроса дали в спорното решение Комисията е установила годността на поведението на Intel да ограничи конкуренцията.
- 128 При условията на евентуалност Комисията изтъква, че в обжалваното съдебно решение е установено в правно изискуемата степен, че е налице обща стратегия, а доводите на Intel по този въпрос са недопустими, доколкото налагат нова преценка на фактите. Тя възразява и срещу доводите на Intel за релевантността на пазарното покритие и продължителността на практиката.

Съображения на Съда

- 129 На първо място, с първите две части от твърденията си по първото основание Intel, подпомагано от АСТ, по същество се оплаква, че Общият съд допуска разглежданите практики да бъдат квалифицирани като злоупотреба с господстващо положение по смисъла на член 102 ДФЕС, без преди това да са преценени всички обстоятелства по случая и без да е разгледана вероятността това поведение да води до ограничаване на конкуренцията.
- 130 На второ място, с третата част от твърденията си по първото основание Intel възразява срещу анализа на Общия съд, изложен за изчерпателност в частност в точки 172—197 от обжалваното съдебно решение и отнасящ се до годността на отстъпките и плащанията за Dell, HP, NEC, Lenovo и MSN да ограничат конкуренцията предвид обстоятелствата по случая.
- 131 В този контекст Intel в частност оспорва преценката на Общия съд във връзка с релевантността на направения в случая от Комисията анализ по критерия АЕС.
- 132 По-конкретно то твърди, че щом Комисията е приложила този критерий, Общият съд е бил длъжен да разгледа доводите му, че при прилагането на този критерий са допуснати редица грешки и че ако критерият беше правилно приложен, щеше да доведе до обратен на възприетия от Комисията извод, а именно до извода, че спорните отстъпки не са годни да ограничат конкуренцията.
- 133 В това отношение следва да се припомни, че член 102 ДФЕС съвсем няма за цел да попречи на предприятието да завоюва въз основа на собствените си качества господстващото положение на даден пазар. Тази разпоредба не цели и да осигури оставането на пазара на конкурентите, които са по-малко ефективни от предприятието с господстващо положение (вж. по-специално решение от 27 март 2012 г., *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, т. 21 и цитираната съдебна практика).
- 134 В този смисъл не всеки отстраняващ ефект непременно нарушава конкуренцията. По дефиниция основаната на качествата конкуренция може да доведе до изчезването от пазара или изтласкването на конкурентите, които са по-малко ефективни и следователно по-малко привлекателни за потребителите с оглед по-специално на цените, избора, качеството или нововъведенията (вж. по-специално решение от 27 март 2012 г., *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, т. 22 и цитираната съдебна практика).

- 135 Предприятието с господстващо положение обаче носи особена отговорност да не засяга със своето поведение ефективната и ненарушена конкуренция на вътрешния пазар (вж. по-специално решения от 9 ноември 1983 г., *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin*/Комисия, 322/81, EU:C:1983:313, т. 57 и от 27 март 2012 г., *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 136 Ето защо член 102 ДФЕС забранява по-специално на предприятието с господстващо положение да прилага практики, които имат отстраняващ ефект за неговите конкуренти, считани за също толкова ефективни като него, и засилват господстващото му положение, като прибегва до средства, различни от характерните за основаната на качествата конкуренция. От тази гледна точка не всяка конкуренция чрез цените може да се смята за допустима (вж. в този смисъл решение от 27 март 2012 г., *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, т. 25).
- 137 В това отношение вече е постановено, че предприятие с господстващо положение на пазара, което обвързва купувачите, дори това да е по тяхно искане, със задължение или обещание да се снабдяват изцяло или за значителна част от нуждите си изключително от това предприятие, злоупотребява с господстващо положение по смисъла на член 102 ДФЕС, независимо дали задължението е безвъзмездно, или срещу него се предоставя отстъпка. Това важи и когато посоченото предприятие, без да обвързва купувачите с формално задължение, прилага било по силата на споразумения с тези купувачи, било едностранно схема на отстъпки за лоялност, т.е. отстъпки, свързани с условието клиентът да се снабдява изцяло или за значителна част от нуждите си изключително от предприятието с господстващо положение (вж. решение от 13 февруари 1079 г., *Hoffmann-La Roche*/Комисия, 85/76, EU:C:1979:36, т. 89).
- 138 Тази съдебна практика обаче следва да се прецизира за случаите, в които в хода на административното производство предприятието поддържа, със съответни доказателства, че поведението му не е било годно да ограничи конкуренцията, и по-конкретно да породи сочения отстраняващ ефект.
- 139 В такива случаи Комисията не само е длъжна да анализира, от една страна, значимостта на господстващото положение на предприятието на съответния пазар и от друга, степента на пазарно покритие на спорната практика, както и условията и правилата за предоставяне на разглежданите отстъпки, продължителността и размера им, но е и длъжна да прецени евентуалното наличие на стратегия за отстраняване на конкурентите, които са поне също толкова ефективни (вж. по аналогия решение от 27 март 2012 г., *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, т. 29).
- 140 Анализът на годността за отстраняване е релевантен и за преценката на въпроса дали схема за отстъпки, която по принцип попада под забраната на член 102 ДФЕС, може да бъде обективно обоснована. Освен това неблагоприятният за конкуренцията отстраняващ ефект на схемата за отстъпки може да бъде неутрализиран и дори преодолян чрез предимства от гледна точка на ефективността, които са от полза и за потребителите (решение от 15 март 2007 г., *British Airways*/Комисия, C-95/04 P, EU:C:2007:166, т. 86). Благоприятните и неблагоприятните за конкуренцията последици от спорната практика може да се претеглят по този начин в решението на Комисията само след анализ на присъщата годност на разглежданата практика да отстрани конкуренти, които са поне също толкова ефективни.
- 141 Когато в решение за констатиране на злоупотреба чрез схема за отстъпки Комисията извърши подобен анализ, Общият съд трябва да прецени всички доводи на жалбоподателя против правилността на констатациите на Комисията за годността на съответната схема за отстъпки да породи отстраняващ ефект.

- 142 В настоящия случай в спорното решение Комисията подчертава, че разглежданите отстъпки по самото си естество са годни да ограничат конкуренцията, поради което за констатирането на злоупотреба с господстващо положение не е необходимо да се анализират всички обстоятелства по случая, и конкретно да се прилага критерият АЕС (вж. по-специално точки 925 и 1760 от решението ѝ), но въпреки това задълбочено анализира тези обстоятелства, като в точки 1002—1576 излага доста подробни съображения за анализа си по критерия АЕС, анализ, който я довежда до извода в точки 1574 и 1575, че всеки също толкова ефективен конкурент би бил принуден да прилага цени, които не биха били рентабилни, и следователно разглежданата практика за предлагане на отстъпки би могла да има отстраняващ ефект по отношение на такъв конкурент.
- 143 Оттук следва, че в спорното решение критерият АЕС има действително значение за преценката на Комисията за годността на разглежданата практика за предлагане на отстъпки да породи отстраняващ ефект по отношение на също толкова ефективни конкуренти.
- 144 При тези условия Общият съд е трябвало да разгледа всички доводи на Intel относно този критерий.
- 145 В точки 151 и 166 от обжалваното съдебно решение обаче той постановява, че не е необходимо да разглежда въпроса дали Комисията е приложила критерия АЕС по всички правила и без да допусне грешки, нито пък дали предложените от Intel алтернативни изчисления са били извършени правилно.
- 146 Затова, като част от изложения за изчерпателност анализ на обстоятелствата по случая, в точки 172—175 от обжалваното съдебно решение Общият съд отрича всяка релевантност на анализа на Комисията по критерия АЕС и съответно не отговаря на оплакванията на Intel във връзка с прилагането на този критерий.
- 147 Ето защо, без да е необходимо произнасяне по второто, третото и шестото от посочените основания, обжалваното съдебно решение трябва да бъде отменено, доколкото в него при анализа на годността на спорните отстъпки да ограничат конкуренцията Общият съд неправилно оставя без внимание доводите на Intel за допуснати грешки от Комисията при прилагането на критерия АЕС.

По връщането на делото на Общия съд за ново разглеждане

- 148 Съгласно член 61, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз в случай на отмяна на решение на Общия съд Съдът може сам да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това. Това условие не е изпълнено в случая.
- 149 Всъщност проверката на Общия съд с оглед на изложените от Intel доводи дали спорните отстъпки са били годни да ограничат конкуренцията, предполага преценка на фактически и икономически данни, което е от неговата компетентност.
- 150 Затова делото следва да се върне на Общия съд за ново разглеждане.

По съдебните разноски

- 151 Тъй като делото се връща на Общия съд за ново разглеждане, Съдът не следва да се произнася по съдебните разноски, свързани с настоящото производство по обжалване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) **Отменя решението на Общия съд на Европейския съюз от 12 юни 2014 г., Intel/Комисия (T-286/09, EU:T:2014:547).**
- 2) **Връща делото на Общия съд на Европейския съюз за ново разглеждане.**
- 3) **Не се произнася по съдебните разноски.**

Подписи